

Ist za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežel, združite se!"

PAZITE!
na številko v oklepaju,
ki se nahaja poleg vsake
naslova, priklopljene
spodaj ali
na ovitku. Ako (507)
je številka ...
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takel.

ŠTEV. (NO.) 506.

SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE.

CHICAGO, ILL., DNE 22. MAJA, (MAY) 1917.

LETO (VOL.) XII.

Apel ruskih socialistov.

Na kratko smo omenili v zadnji številki, da je ruski svet delavskih in vojaških delegatov izdal vojnikom na fronti namenjeno proklamacijo. Če se o kakšnem spisu more reči, da je historičen dokument, tedaj velja to za ta apel ruskih socialistov. Že zaradi tega je treba, da ga objavimo v celoti.

Glasi se naslednje:
Vojaki in sodrugi na fronti!
Govorimo k vam v imenu ruske revolucionarne demokracije. Narod ne želi vojne, ki so jo začeli cesarji in kapitalisti vseh dežel, in zaradi tega je narod po carjevem odstopu smatral za potrebno, da se konča vojna čim hitreje je mogoče.

Ne pozabite, vojniki in sodrugi, da rusijo Viljemovi regimenti revolucionarno Rusijo! Ne pozabite, da bi bila izguba svobodne Rusije katastrofa ne le za nas, temveč za delavski razred vsega sveta. Branite torej revolucionarno Rusijo z vso svojo močjo!

Delavci in kmetje na Ruskem hrepene po miru: ali to mora biti splošen mir vseh narodov, rezultat njihove skupne sprave. Separaten mir je nemogoča reč, kateri se ne sme dovoliti, da poseže vmes in da ovira tečaj svetovnih dogodkov.

Očitno je, da bi se nemški imperializem, čim bi premagal naše zapadne zaveznike, obrnil z vso silo svojega orožja zoper nas, zasedel našo deželo in zaslužil ruski narod.

Svet delavskih in vojaških delegatov Vas vodi k miru po drugi poti. Pozivajoč na revolucijo delavce in kmete na Nemškem in Avstro-Ogrskem Vas povedemo k miru, ko smo dosegli od svoje vlade opustitev osvojevalne politike in zahtevajoči enako opustitev tudi od zavezniških sil.

Toda ne pozabite, vojniki in sodrugi, da se mir ne more doseči, ako ne ustavite sovražnega pritiska na fronti, če se vaše vrste prelomijo in če leži ruska revolucija kakor brezdušno telo pred Viljemovimi nogami. Ne pozabite Vi, ki ste v zakopih, da branite svobodo ruske revolucije in svoje brate delavce in kmete.

Kako boste dovršili to obrambo, če ostanete neaktivni v svojih zakopih? Navdušno pozivamo ti-

stiki, ki opuste ofenzivo, tisti, ki le čakajo na napad. Vojaki in sodrugi, ki ste prisegli, da boste branili rusko svobodo, ne zatajite te prisege! Bojujte se za to svobodo in v tem, ko se bojujete, pazite na sovražnikove pasti. Fraterniziranje, ki sedaj vrši na fronti, lahko postane past. Ne pozabite, da imajo revolucionarje čete te pravice braniti se s četami, ki so tudi revolucionarne in tudi pripravljene, da umrjo za mir in svobodo.

Nemška vojska ni revolucionarna vojska, ampak še vedno slepo sledi Viljemu in Karlu, cesarjem in kapitalistom. Očitno ne fraternizirate s sovražnikovi vojniki, ampak z oficieri sovražnega generalnega štaba, preobličeni za navadne vojake.

Mir se ne doseže s separatnimi pogodbami ali s fraterniziranjem posameznih regimentov ali bataljonov. To bi vodilo le do propada ruske revolucije, katere varnost ne leži v separatnem miru ali premirju.

Odložite torej vse, kar bi moglo oslabiliti vaše vojaško moč, kar zmede vojsko in zniža njeno moralo. Vojaki, izkažite se vredne zaupanja, ki ga polaga revolucionarna Rusija v Vas.

Revolucionarna Rusija kliče svoje sinove na obrambo!

Pojdite, pa imenujte te krasne bavitelje svobode — socialpatroite.

Čitate ta čudoviti apel, ki mora pretresti možgane in presuniti srca, zaslužite se varji, v njegove argumente, v njegova železna logika — pa če morete, pridigajte še nadalje "mir za vsako ceno!"

S svojimi dejanji je svet vojaških in delavskih delegatov na način, ki izključuje vsak dvom in sum, dokazal, da stoji neomajno na branici revolucije in da hoče odločno nadaljevati njeno delo. Ni se ustrašil konfliktov s provizoričnim vladom, dasi pozna vse nevarnosti, ki v takih časih lahko izidejo iz podobnih sporov. Vsa njegova dejanja imajo očitno socialističen značaj. Vsi njegovi koraki so dosledni in gredo očitno za to, da se realizira v novi Rusiji toliko socializma, ko-

likor ga je le z ozirom na splošne razmere mogoče realizirati.

Ali ta odločno revolucionarna korporacija, ki rabi svojo moč, ne da bi jo zlorabljala, ki sklicuje za vsake važnejše odločitve plenarno sejo vseh organizacij, cel delavski parlament, spoznava, da je treba revolucijo braniti — znotraj in zunaj. In zato jo hoče braniti.

Ruski socialisti nočejo osvojevalne vojne. Ali če je bila kdaj v zgodovini kakšna vojna resnično obrambna, tedaj je ta, za katero izdaja delavski in vojaški svet svoj apel.

Kako blede v pričo tega vodena fraza, da so vse vojne le kapitalistične in da ni med napadalno in obrambno vojno nobene razlike!

Vojna, na katero pozivajo ruski socialisti svoje sodrugi na fronti, je obrambna vojna. In odločno ponavljamo, kar smo svojčas zapisali: Ta vojna je dobila revolucionaren značaj. Naj nas radikale fraze kamunjuje zaradi tega, resnica je, da je vojna na ruski strani sedaj tudi vojna za socializem. Kdor hoče ruske sodrugi sedaj ovirati v tej vojni, je — hote ali nehote, veloma ali nevedoma — sovražnik revolucije in škodljivec socializma.

Delavski in vojaški svet ima bistro oko. Separatni mir ni nič drugega, kakor zvičana nemška imperializma. Seveda bi bili v Berlinu nemški, če bi sedaj dejali Rusom, da sklenejo mir le pod pogojem, da se vrne avtokracija. To bi najmanj razsodnemu Rusu moralo odpreti oči in povzdigniti bi silo ruskega odpora do vrhunce. Če želi Nemčija separaten mir — in da ga želi, je gotovo — mora ponujati Rusom, kar jim je najljubše. Ali umakniti se z bojišča pomeni le pomagati Nemčiji do zmage. Separatni mir ni mir, temveč krvavo nadaljevanje vojne brez Rusije, najhite celo podaljšanje vojne.

Zmaga Nemčije je pa faktično vse kaj drugega, kakor zmaga Rusije. Zadnja je zmaga naroda, revolucionarnega naroda, prva je pa zmaga kajzerizma. Nemški zamigi sledi neizogibno reakcija na Nemškem. In ruski socialisti se nič ne mo-

tijo, če pravijo, da bi imperialistična Nemčija tedaj vrgla vso svojo silo zoper Rusijo.

Zmaga upijani. Ali nemška reakcija ne bi sploh mogla trpeti svobodne Rusije za soseda; v interesu svoje reakcije bi morala zadaviti rusko svobodo.

Ruski socialisti ne pretiravajo: Njihov poraz bi bil katastrofa za delavski razred vsega sveta. Ruski socialisti apelirajo na svojo sodrugi na fronti. Ali brez njihovega apela je logična dolžnost socialistov vseh dežel, da jim pomagajo braniti revolucijo.

Če morejo ameriški socialisti na kakršenkoli način pomagati svojim ruskim sodrugom, je danes njih dolžnost, da jim pomagajo. S tem, ne pa z osladnimi pacifističnimi pridigami podpro interese mednarodnega socializma in dostojno svoje lastne interese.

Za splošen mir, prav v tem trenutku, kakor so ga označili ruski socialisti, za mir brez aneksij in odškodnin in na podlagi svobodnega razvoja vsakega naroda smo seveda tudi mi. O tem vendar ni treba govoriti. Ali kakor pravi apel, se ne pride do takega mira z nobenimi separatnimi miri, ki bi spodili Rusijo z bojišča, ampak z zmago revolucionarne sile nad imperialističnimi.

Popolnoma prav omenja apel: Nemška armada ni revolucionarna armada. Če bi bila, tedaj bi obrnila svojo fronto. Ne bi se bojevala proti Rusom, ampak z Rusi vred — zoper kajzerja. Ne bi nagovarjala Rusov, naj sklenejo separaten mir, ampak naj ji pomagajo, da se reši svoje avtokracije. Bolj bi morali zaupati revolucionarni Rusiji, ki noče uničiti Nemčije, kakor pa svojem kajzerju, ki objubljuje reforme — po vojni.

Dokler vlada v nemški armadi slepa pokorščina do kajzerja, služi ta vlada kajzerjevu namenom in je ruski revoluciji sovražna. Za tako jo mora smatrati revolucionarna Rusija in zato se mora bojevati z njo.

Ruski socialisti potrjujejo to, kar govorimo ves čas izra ruske revolucije. Boljšega potrdila nam ni treba.

Revolucija in republika na Nemškem.

Razun Bethmann Hollwegovega govora so bili v nemškem rajstagu še nekateri momenti zanimivi. In sicer so to taki pojavi, ki imajo za svetovni proletariat večji pomen od kancelarjevih govornic.

Med vlado in socialistično večino je začelo pokati prijazno ramzerje, ki je vladalo od začetka vojne, pa skoraj dostoj. Ko je Scheidemann vložil interpelacijo, s katero je njegova stranka od vlade zahtevala, naj naznani mirovne pogoje, je v utemeljevanju dejal:

"Sklep stranke ne zahteva hipnega mira, ampak akcijo socialistov vseh dežel.

"Vstrajamo na tistem stališču, ki je bilo označeno v izjavi stranke z dne 4. avgusta (1914): Teritorialna skupnost Nemčije, njena gospodarska neodvisnost in razvoj. Ampak tudi danes odklanjamo zatiranje tujih narodov.

"Zagovorniki osvojevanja kličejo po povečanju moči, po pomnožitvi teritorija, denarja in surovin. To more zahtevati le nacionalno organizirana banda razbojnikov.

"Mir po dogovoru bi bil sreča za Evropo. Devetindeset odstotkov ljudstva gleda s hrepenenjem in nado v Stockholm. Če se odreče Francija in Anglija aneksijam, Nemčija pa vstraja na njih, bomo imeli revolucijo v deželi."

Po dolgem času je Scheidemann doživel, da so mu iz vrst meščanskih strank klicali "Sramota!" in da ga je predsednik klical na red.

Scheidemann pa je zaključil svoj govor naslednje:

"Odločno nasprotujem ubijanju novih mi-

ljonov, ker zahtevajo nekateri Nemei mir po osvojevalni vojni. Živio mir! Živela Evropa!"

Na to je oponitni, da nima Scheidemann prav, če zahteva brezpogojno nedotakljivost sedanje Nemčije. Če bi bila teritorialna nedotakljivost načelo pri sklepanju miru, tedaj bi moralo to veljati za vse dežele. To se pravi, da bi morala Evropa po vojni dobiti enako lice, kot ga je imela pred vojno. Bili bi tam, kjer smo bili pred avgustom 1914. Kakor smo že dostikrat naglašali, bi se morale iz enakega položaja razviti enake posledice. To je nepobiten zakon, ki ga razlaga materijalistično pojmovanje zgodovine. Iz razmer, ki so povzročile vojno, bi se morala, če se vrnejo, zopet poroditi vojna.

Tak mir torej ne bi bil nič drugega, kakor priprava za novo vojno.

Ali omenjeno načelo je bilo tekmo vojne že zavrženo. Prva ga je praktično zavržla Nemčija in z njo združena Avstrija, ko sta ustanovili takozvano "neodvisno Poljsko".

Viljem in Franc Jožef nista niti čakala na sklep miru, ampak sta razglasila "poljsko državo" kar sredi vojne. S tem sfa vrgla načelo "državne teritorialne nedotakljivosti" med staro šaro.

Storila sta pri tej stvari velikansko napako. Toda napaka ni tičala v tem, da se je omenjeno "načelo" zavržlo, ampak v tem, da nista Nemčija in Avstrija ostali dosledni.

Poljaki imajo na vsak način pravico do samostojnosti. Ampak ta pravica se ne more nikdar uredniti, če se slavnostno razglasi, da ne sme

nobena država nicesar izgubiti.

Tudi Rusija je priznala pravico teritorialnih izprememb. Dala je Fincem tako samostojnost, da je poslej med Rusijo in Finsko le zveza; prav tako je dala tudi Poljakom pravico, da si sami določijo bodočnost.

To se je zgodilo na podlagi narodnostnega načela. Če se pa to prizna za en slučaj, tedaj se mora splošno priznati. Če imajo Poljaki iz Rusije pravico do neodvisnosti, jo imajo tudi Poljaki iz Nemčije in Avstrije.

Tega ne bo priznala kajzerjeva vlada; ali priznati bodo morali to socialisti.

Zedinjenje Poljakov iz vseh treh držav, med katere so bili razdeljeni, ni nikakršna aneksija; to je le uresničenje kosa pravčnosti in odstranitev enega vzroka izmed raznih vzrokov, ki ogrožavajo svetovni mir.

Socialisti torej ne bi smeli vstrajati na stališču nedotakljivosti sedanje nemške države; pač pa so opravičeni zahtevati, da se obrani Nemčiji vse, kar je nemškega. In če imajo Nemei v Avstriji željo, da se združijo z Nemčijo, se jim mora tudi priznati ta pravica.

Sicer pa radi priznamo preobrat, ki se je pokazal v Scheidemannovi skupini. Če kaže njen vođa Nemčiji možnost revolucije, tedaj je to znaten povratek k socialističnim načelom, s katerimi je prihajala ta skupina že ostro v nasprotje.

Po kancelarjevem govoru je imel besedo član socialistične manjšine sodrug Ledebour, ki je dejal:

"Kancelar si nedvomno želi aneksij na vzh-

du kakor na zapadu. Izvzemši prenapete vizionarje gotovo nihče ne verjame, da more Nemčija zmagati v vojni, ki se vodi za zatiranje. Ruski socialisti so napravili ponudbo, ki odpira možnost miru. Na to je kancelar pozabil.

"Resnica je, da se ne more doseči separaten mir z Rusijo. Toda ruska vlada lahko izpreobrte zaveznike, in v tej smeri bi ji morali pomagati.

"Gospod Scheidemann se mora postaviti proti vladi ako hoče, da bi močnim besedam, ki se ne plašijo niti oznanjanja revolucije, sledila dejanja. "Prepričan sem, da pride na Nemškem k dogodkom kakršni so se primerili v Rusiji. Na to delajo krogi, ki imajo moč v rokah. Kmalu moramo uvesti republiko v Nemčiji, pa predlagamo, da stori ustavni odbor potrebne korake v tej smeri."

Razume se, da je nastal med kapitalističnimi strankami vihar, ko je Ledebour govoril o nemški republici. Ampak take besede, izrečene v rajstagu, morajo dati poguma tistim, ki so enakega mišljenja izven parlamenta.

Nemška republika ne nastane jutri zjutraj. Ali njena možnost se kaže in to je že znatna reč. Kruta resnica pa je, da je z ozirom na držanje vladajočih krogov prav vojna tisti faktor, ki najbrže dovede Nemčijo do republike.

In to bi bila ogromna pridobitev ne le za nemški, ampak za ves svetovni proletariat. To ne bi le pospešilo miru, ampak bi ga tudi postavilo na trdnjšo podlago. In socialistični razvoj bi pospešilo, da bi bila pot do končne zmage čudovito okrajšana.

Preobrat pri nemških socialistih.

V nemškem parlamentu se nadaljuje boj proti vladi od strani socialistov in zdi se, da se pripravljajo tudi v taktiki Scheidemannove večine znatne izpremembe. Nismo bili pač prav nič navdušeni za tisto taktiko, kateri se je prilagodila omenjena večina takoj po izbruhu vojne, še manj pa za tisto, ki je tekmo vojne odvajala stranko boljbolj na desno. Tudi poizkusi zadnjega časa, da bi se v zmišlu nemške vlade speljali ruski socialisti na led separatnega miru, niso dajali Scheidemannu dobrega izpričevanja. Toda po pravici je treba priznati preobrat, ki se polagoma pojavlja v tej stranki. Scheidemannov govor, v katerem je svaril vlado, da lahko pride do revolucije, se že temeljito razlikuje od njegovih prejšnjih govorov, s katerimi je priporočal v vseh rečeh slogov z vlado in hotel za dobo vojne suspendirati ves razredni boj.

Ta preobrat se more pripisati le vtisku, ki ga je napravila ruska revolucija tudi na Nemškem. Sicer ne more biti dvoma, da je gospodarski položaj v Nemčiji, zlasti kar se tiče živih, skrajno neugoden. Ali stvari se obračajo že dolgo na slab-

še, a dostoj se Scheidemannoveci v takih slučajih vedno le tolažili ljudstvo in mu priporočali potrpežljivost. Imeli so tudi popoln uspeh in Bethmannova vlada bi jim morala biti zaradi tega do smrti hvaležna; kajti nikdar se ne bi bile množice tako ovčje vdale v svojo usodo, če bi jih bila na to pozivala le vlada, kakor so se, ker jih je pozivala tudi Scheidemannova socialistična frakcija.

Zadnje zmanjšanje krušnih porcij je pač povzročilo znatno večjo nezadovoljnost. Tudi iz pisane kapitalističnih listov se lahko posname, da je bilo treba že veliko več pridurjevanja, kakor v prejšnjih slučajih. Ali tudi povečana nezadovoljnost ljudstva je bila vsaj deloma posledica ruske revolucije; zato je imela vlada baš pred našim največji strah.

Scheidemannova frakcija se je menda nekaj naučila iz razpoloženja množice, nekaj pa iz ponosnih poizkusov za separatni mir. Njegovo svarilo pred možnostjo revolucije v Nemčiji se je opiralo popolnoma na politične razloge. "Ves svet postaja demokratičen, le Nemčija ščiti avtokracijo; povsod opuščajo boljbolj zahtevo po aneksij-

ah, Nemčija pa ne pove, kaj hoče in vzbuja s tem vero, da gre za aneksijami" to so bili Scheidemannovi argumenti, in priznati se mora, da se zelo razlikujejo od onih, ki jih je rabil ves čas prej.

Preobrat še ni tako velik, da bi se mogli obe frakciji, ki sta se tekmo vojne ločili, zopet mneni nič tebi nič združiti. Ali preobrat je. In s tem je podana možnost, da se večina vrne na tla mednarodnega socializma in da se za pozneje omogoči združitev.

Ne tajimo, da bi bilo to zelo velikega pomena. Da ima večina vpliv na delavstvo, se mora priznati; koliko ga ima in na kako velik del delavstva, je drugo vprašanje, in tukaj, kjer nam nianjka natančen vpogled v notranje razmere v Nemčiji, ne moremo dajati avtoritativnega odgovora nanje. Ali vpliv ima. Marsikaj li se torej združevanja frakcijama lahko posrečilo, česar manjšina sama ne more izvršiti.

Ako se bo večina dosledno držala nove taktike, je torej mogoče, da nastanejo na Nemškem razmere, ki omogočijo mednarodni mir na pravi-

čni podlagi. Manjšina je že nastopila naravnost proti monarhiji. Če ostane Scheidemannova frakcija dosledna, mora tudi ona priti na odločno republikansko stališče. Temu se bodo seveda do skrajnosti upirali junkerji, klerikaleci, Bethmann Hollweg in Hindenburg, ne glede na gospoda kajzerja in njegove fantje. Ampak nikjer ni prišla republika kot čudež; tisti, ki so na Ruskem podpirali carizem, so imeli cel kup moči kljub temu so morali povezati eno.

Na Nemškem bi bila odstranitev kajzerstva morda mogoča, ako bi se vsa socialistična stranka odločno izrekla za njo, zlasti ker se je tudi v meščanskih krogih razvilo nekoliko republikanskega gibanja. In če bi to imelo uspeh, bi stali na pragu mednarodnega mira.

Zato je praktično veliko važnejša ponovna združitev obeh frakcij, kakor pa sodba nad Scheidemannovo skupino. Seveda je taka združitev bolj odvisna od večine, kakor od manjšine. Večina mora namreč dosledno napredovati po tisti poti, na katero je zadnji čas dozdvevo zasla.